

§§ 9.1-9.5
§ 9.1

§ 35 Mošuvnnat

Paulus Kuoljok ávteške

§ 35.1 M 536 – Jahkásaš temábeavvit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid ja addikšuvnna birra

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 536 Marie Persson Njajta, Lars-Jonas Johansson, Torkel Stångberg, Carola Fjällström, Erik-Oscar Oscarsson, Marie-Louise Bohman ovddidan, 2018-05-23, dnra 1.1.8-2018-766
- Stivrabeavdegirji 2018-06-12–14, § 135.12
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25–26,
- Stivrabeavdegirji 2020-03-23–24, § 71.1

Áššegiedahalli: Anja Taube

Marie Persson Njajta j.ea leat ovddidan mošuvnna mas sii gáibidit;

ahte Sámediggi farggamusat lágidišgoahtá jahkásaš temábeivviid mas čalmmustahttit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid, lagasolbmuid hástalusaid ja addikšuvdna-váttuid, ja gosa visot sámít leat bures boahhtin.

Stivra mearridii geassemánu 12 – 14 beivviid 2020, § 135.12

ahte gohčču dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii golggotmánu 2 b 2018, § 14.1

ahte gohčču hálldahusa válbmet ášši.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi álggii doaibmat 2018:s. Lávdegoddi lea 2019:s plánegoahtán lágidit dearvvašvuodakonferánssa 2020:s, ja lea mearridan ahte das galgá leat sámí álbmotdearvvašvuodhta fáddán. Lávdegoddi lea maiddáii mearridan gii sis galgá leat ovddasvástideaddjin dán konferánssa plánemis. Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea 2020 ovddas gáibidan stivrras 400 000 kr dearvvašvuodakonferánssa lágideapmái maid lávdegoddi dáhttu čađahit 2020:s.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi atná ahte jahkásaš fáddábeivviid lágideapmi ii čága Sámedikki dálá bušeahta ja ovddasvástádusa rámmaid siskkobeallai.

§ 35 Motioner

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.1 M 536 – Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik

Dokument

- Motion nr 536 av Marie Persson Njajta, Lars-Jonas Johansson, Torkel Stångberg, Carola Fjällström, Erik-Oscar Oscarsson, Marie-Louise Bohman, 2018-05-23, dnra 1.1.8-2018-766
- Styrelseprotokoll 2018-06-12—14, § 135.12
- Hälsa-, äldre och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25—26,
- Styrelseprotokoll 2020-03-23—24, § 43.1
- Styrelseprotokoll 2020-04-21—22, § 71.1,

Föredragande: Anja Taube

Marie Persson Njajta m fl har inlämnat en motion där de yrkar;

att Sametinget skyndsamt upprättar årliga temadagar med fokus på psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik och dit alla samer är välkomna.

Styrelsen beslutade den 12 – 14 juni 2020, § 135.12

att uppdra till hälso-, äldre- och idrottsnämnd för yttrande.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade den 2 oktober 2018, § 14.1

att uppdra till kansliet för vidare beredning.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden har påbörjat sitt arbete 2018. Nämnden har under 2019 påbörjat en planering att genomföra en hälsokonferens under 2020 och beslutat att samisk folkhälsa ska vara tema. Vidare har utsetts ansvariga nämndsledamöter med ansvar för planering av konferensen. I nämndens äskande till styrelsen för 2020 har hälso-, äldre- och idrottsnämnden äskat om 400 000 kronor till den hälsokonferens som nämnden har haft avsikt att hålla 2020.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden anser att årliga temadagar inom ett specifikt ämne inte inryms inom Sametingets nuvarande budget och ansvarsområde.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade den 25—26 februari 2020, § 6.1

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.1 M 536 – Jahkásaš temábeaivvit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid ja addikšuvnna birra - joatkka

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25–26 beivviid 2020, § 6.1

ahte evttoha stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Stivra mearridii njukčamánu 23 – 24 beivviid 2020. § 43.1

ahte gohččut hálddahusa joatkit válbmemis ášši.

Dán ášši lea Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi giedahallan (2020-02-25-26, § 6.1) ja boahdá ovdan ahte lávdegoddi lea pláneme doallat dearvvašvuodakonferánssa 2020:s mas fáddán lea sámi álbmotdearvvašvuoha. Lávdegoddi lea gáibidan 400 000 kr juolludusa konferánssa lágidit. Dasto atná lávdegoddi ahte jahkásaš fád dábeivviid lágideapmi ii čága Sámedikki dálá bušeahta ja ovddasvástádusa rámmaid siskkobeallai.

Stivra atná evttohusa dárbbaslažžan ja dehálažžan muhto guorrasa Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi oaivilii das ahte bušeahttarámmas eai leat resurssat duohtandahkat evttohusa, ja evttoha danin ahte mošuvdna hilgojuvvo.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

Mona Persson evttoha beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547 daningo mošuvnnaid evttoheaddjit eai leat sajis.

Ávtehe loahpaha digaštallama.

Ávtehe bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehit dahje hilgut Mona Persson evttohusa ja gávnnahe ahte Sámediggi dohkkeha su evttohusa beavdáibidjat mošuvnnaid nr 536, 544, 545, 546 ja 547.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjá ášši.

§ 35 **Motioner – forts.**

§ 35.1 **M 536 – Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik – forts.**

Styrelsen beslutade den 23 – 24 mars 2020. § 43.1

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Ärendet har även beretts av hälso-, äldre- och idrottsnämnden (2020-02-25-26, § 6.1) där det framkom att nämnden planerar en hälsokonferens under 2020 med temat samisk folkhälsa. Nämnden har äskat om medel motsvarande 400 000 kronor för konferensen. Vidare ansåg nämnden att årliga temadagar inom ett specifikt ämne inte inryms inom Sametingets nuvarande budget och ansvarsområde.

Styrelsen finner förslaget är vällovligt och viktigt men anser, liksom hälso-, äldre- och idrottsnämnden, att det för närvarande inte finns resurser inom budgetramen för förslaget och föreslår att Sametinget avslår motionen.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen avslås

Mona Persson yrkar att motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547 bordläggs på grund av att motionären/erna inte är närvarande.

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Perssons förslag och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons förslag att bordlägga motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

M536

Dnr: 1.1.8-2018-766

Motion till Sametinget

Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik

För oss i Landspartiet Svenska Samer är kampen mot psykisk ohälsa en oerhört viktig fråga, då vi lever i en verklighet där vi vet att många samer mår dåligt. Vi vet att psykisk ohälsa och beroendeproblematik drabbar hela familjer och förs vidare från generation till generation. Vi måste försöka bryta de här mönstren och tystnaden. De hälsoproblem som idag är synliggjorda utgör enbart toppen av ett isberg, där det mesta är osynligt. Psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik omfattar hela det samiska folket. En kolonialhantering av oss samer som ett folk, kampen för våra marker, rättigheter och existens gör att våra barn, unga och äldre lever med en ökad risk för psykisk ohälsa, beroendeproblematik, övergrepp och våld.

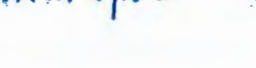
Vi i Landspartiet Svenska Samer anser att hälsofrågor och hälsoutbildningar ska omfatta hela det samiska folket. Varenda same ska vara välkommen att delta i alla åtgärder angående psykisk ohälsa och beroendeproblematik. Vi ser även ett behov av samarbeten med experter inom området, t.ex. SANKS och andra som arbetar med anhörig- och beroendeproblematik. Att inrätta årliga temadagar inom området skulle bidra till att återkommande synliggöra denna viktiga fråga och bidra till att öka kunskapen. Vi vet att problemen finns året om och arbetet kräver kontinuitet. Syftet är att öka kunskapen, synliggöra problematik på ett brett plan, bistå med vägar ut för drabbade och bryta tystnaden.

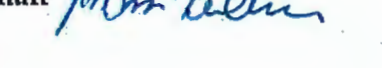
Yrkande:

- Att Sametinget skyndsamt upprättar årliga temadagar med fokus på psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik och dit alla samer är välkomna.

Saadteskenjuana / Saxnäs 23 maj 2018

Landspartiet Svenska Samer

Marie Persson Njajta
Lars-Jonas Johansson
Carola Fjällström

Torkel Stångberg
Erik-Oscar Oscarsson
Mari-Louise Bohman

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.4 M 544 – Sosiálabálvalus

Áššegirjjit

- Mošuvdna nr 544 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1539
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16—17, § 182.4
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25—26
- Stivrabeavdegirji 2020-03-23—24, § 43.2
- Stivrabeavdegirji 2020-04-21—22, § 71.2

Áššegiedahalli: Anja Taube

Christina Åhrén lea skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte *sámit álgoálbmogin* čállojuvvo sosiálabálvalusláhkii iešguđet joavkkuid sierra mearrádusaid vuollái.

Stivra mearridii juovlamánu 16 – 17 b 2020, § 182.4

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši ja,

ahte gohččut dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Sosiálabálvalusat leat mearriduvvon Sosiálabálvaluslágas (SoL) ja lága ulbmilat leat 1. kapihttalis.

§ 1. *Servodaga sosiálabálvalus galgá demokratiija ja solidaritehta vuodul ovddidit olbmuid*

- *ekonomalaš ja sosiála oadjebasvuoda*
- *dásseárvvu eallineavttuid dáfus*
- *aktiivvalaš oassálastima servodateallimis*

Sosiálabálvalus galgá – seammás go vuhtiiváldá olbmuid ovddasvástádusa iežaset ja iežáid sosiála dilis, maiddáid deattuhit ahte ovttaskas olmmoš ja joavkkut galget beassat luvvet ja ovdánahttit iežaset resurssaid. Sosiáladoaimma vuodđun galgá leat olbmuid iešmearridanvuoigatvuoda ja integritehta gudnejahttin.

§ 2. *Jus doaibmabijut gusket mánnái, de galgá láchčit dili mánnái buoremussan. Jus mearrádus dahje doaibmabidju lea mánnáfuolahus- dahje mánnádálkkodanášši, de galgá dahkkot nu got mánnái lea buoremus. Mánnán lohko olmmoš guhte lea vuollel 18 jagi. (Dás jorgaluvvon.)*

SoL kap. 5 váldá ovdan sierra mearrádusaid iešguđet joavkkuide. Dat láchkakapihtal guoská

- *Mánáide ja nuoraide*
- *Vuoras olbmuide*
- *Doaimmashehttejuvvon olbmuide*

§ 35 Motioner – *forts.*

§ 35.4 M 544 – Socialtjänst

Dokument

- Motion nr 544 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1539
- Styrelseprotokoll 2019-12-16 – 17, § 182.4
- Hälso- äldre och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25 – 26
- Styrelseprotokoll 2020-03-23 – 24, § 43.2
- Styrelseprotokoll 2020-04-21 – 22, § 71.2

Föredragande: Anja Taube

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget arbetar för att urfolket samerna ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper.

Styrelsen beslutade den 16 – 17 december 2020, § 182.4

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till hälso-, äldre- och idrottsnämnden lämna yttrande.

Socialtjänsten regleras av Socialtjänstlagen (SoL) och lagens mål anges i kap. 1

§ 1. Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- *ekonomiska och sociala trygghet*
- *jämlikhet i levnadsvillkor*
- *aktiva deltagande i samhällslivet*

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupperns egna resurser.

Verksamheten skall byggas på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

§ 2. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Med barn avses varje människa under 18 år.

SoL behandlar under 5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper. De grupper som omfattas av lagregleringen är

- *Barn och unga*
- *Äldre människor*
- *Människor med funktionshinder*
- *Missbrukare*

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.4 M 544 – Sosiálabálvalus – joatkka

- *Boasttugeavaheiddjiide*
- *Olbmuide geat dikšot dahje dorjot lagas olbmo*
- *Rihkusgillájeddjiide*
- *Vealggáiduvvan olbmuiide*

Ođđajagimánu 1 beaivvi 2020 rájes gávdno Láhka (2018:1197) Ovtastuvvon Našuvnnaid mánáidvuoigatvuođaid konvenšuvnna birra.

Artihkal 2

1. Juohke konvenšuvdnastáhta galgá vuhtiiváldit ja sihkkarastit juohke mánái gii lea stáhtii gullelaš, daid rivttiid maid dát konvenšuvdna nanne, almmá vealaheami haga ja beroškeahhtá máná dahje su váhnemiid dahje fuolaheddjiid čearddas, ivnnis, sohkabealis, oskkus, politihkalaš dahje iežá oainnus, našuvnnalaš, čearddalaš dahje sosiála duogázis, opmodagas, doaimmashehttejumis, sogas dahje seađus.

Artihkal 30

Dain stáhtain gos gávdnojit čearddalaš, oskkolaš dahje gielalaš unnitloguálbmogat dahje olbmot geat gullet álgoálbmogii, ii galgga dan mánái guhte gullá dakkár unnitloguálbmogii dahje álgoálbmogii, gielddit rievttit ahte son ovttas iežas joavkku lahtuiguin oážžu doaimmahit iežas kultuvrra, dovddastit ja čađahit iežas oskku dahje geavahit iežas giela.

Sámediggi lea ovdalgo ON mánáidkonvenšuvdna šattai Ruota lánkan, cealkán ná (dnr 2018-1171) mánáidkonvenšuvdna-guorahallama birra:

Sámediggi ii ane ahte Ruotta deavdá mánáidkonvenšuvnna jus geahččá sámi mánáid vuoigatvuođaide iežas gillii, kultuvrii ja oskui. Sámediggi atná ahte go eai ráhkaduvvo čielga lágat ja go eai várrejuvvo doarvái resurssat dása, de joatká Ruotta dainna assimilerenpolitihkain maid lea historjjá čađa fievrriid sámi giela, sámi kultuvrra ja sámiid oskku vuostá, ja dat mearkkaša ahte sámi mánáin eai leat dásseárvosaš eaottut, ja danin leat sii vealahuvvon.

Dearvvašvuođalávdegoddi ii ane ahte sámit álgoálbmogin galget joavkun čállot sosiálabálvalusláhkii sierra joavkkuid mearrádusaid vuollái. Sámit sáhttet gávdnot visot dain joavkkuin mat namuhuvvojit Sosiálabálvaluslága sierra joavkkuid mearrádusaid vuolde. Lea maid dehálaš muitit ahte sámit eai leat homogena joavkun. Dál go Láhka (2018:1197) Ovtastuvvon našuvnnaid mánáidkonvenšuvnna birra lea fámus, de leat mánáide ja nuoraide guoskevaš lágat čavgejuvvon dan rájes go dát mošuvdna čállojuvvui.

Dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25—26 b 2020, § 6.2

ahte evttoha stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

§ 35 Motioner – forts.

§ 35.4 M 544 – Socialtjänst – forts.

- Personer som vårdar eller stödjer närstående
- Brottsoffer
- Skuldsatta personer

Sedan 1 januari 2020 finns Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Artikel 2

1. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 30

I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning ska ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

Sametinget har innan FN:s konvention om barnets rättigheter blev svensk lag yttrat (dnr 2018-1171) sig till barnkonventionsutredningen och påtalat följande:

Sametinget anser inte att Sverige uppfyller barnkonventionen avseende samiska barns rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion. Sametinget anser att då tydlig lagstiftning och tillräckliga resurser inte avsätts för detta så fortsätter Sverige den assimileringspolitik som Sverige har stått historiskt för när det gäller samernas språk, samernas kultur och samernas religion och detta innebär att samiska barn inte har lika förutsättningar och därmed diskrimineras.

Hälsonämnden anser inte att urfolket samerna som grupp ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper. Samer kan finnas representerade under de olika grupper som behandlas under Socialtjänstlagens särskilda bestämmelser för olika grupper. Viktigt är också att påpeka att samer inte är en homogen grupp. Genom tillkomst av Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter så kan konstateras att vad gäller barn och unga så har lagstiftningens skärpts sedan motionen skrevs.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade 25–26 februari 2020, § 6.2

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.4 M 544 –Sosiálabálvalus – joatkka

Stivra mearridii njukčamánu 23 – 24 b 2020, § 43.2

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea maiddáai válbmen ášši (2020-02-25-26, § 6.2) ja dat atná ahte sámmit álgoálbmogin ii galgga čállot sosiálabálvalusláhkii iešguđet joavkkuid sierra mearrádusaid vuollái.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi atná dehálažžan deattuhit ahte sami álbmot ii leat homogena joavku, go sámmit gávdnojit iešguđet joavkkuin mat gullet Sosiálabálvaluslága sierramearrádusaid, namalassii:

- Mánát ja nuorat
- Vuoras olbmot
- Doaimmashehttejuvvon olbmot
- Boasttugeavaheadjit
- Olbmot geat dikšot dahje dorjot lagas olbmo
- Rihkusgillájeaddjit
- Vealggáiduvvon olbmot

Lávdegotti cealkámuša ektui evttohuvo danin ahte Sámediggi hilgu mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

Mona Persson evttoha beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547 daningo mošuvnnaid evttoheadjit eai leat sajis.

Ávtehe loahpaha digaštallama.

Ávtehe bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehit dahje hilgut Mona Persson evttohusa ja gávnnaha ahte Sámediggi dohkkeha su evttohusa beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjá ášši.

§ 35 **Motioner – forts.**

§ 35.4 **M 544 – Socialtjänst – forts.**

Styrelsen beslutade den 23 – 24 mars 2020, § 43.2

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Ärendet har även beretts av hälso-, äldre- och idrottsnämnden (2020-02-25-26, § 6.2) där det framkom att nämnden inte anser att urfolket samerna som grupp ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden menar att det är viktigt att framhålla att samer inte är en homogen grupp och att samer kan finnas representerade under de olika grupper som behandlas under Socialtjänstlagens särskilda bestämmelser för olika grupper, vilket är:

- Barn och unga
- Äldre människor
- Människor med funktionshinder
- Missbrukare
- Personer som vårdar eller stödjer närstående
- Brottsoffer
- Skuldsatta personer

I enlighet med nämndens yttrande föreslås därmed Sametinget besluta att avslå motionen.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

Mona Persson yrkar att motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547 bordläggs på grund av att motionären/erna inte är närvarande

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Perssons förslag och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons förslag att bordlägga motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

Motion

Socialtjänst

Inom kommuner ska all verksamhet ta särskild hänsyn till det samiska folkets rätt att behålla och utveckla sin kultur. I frågor som rör socialtjänstens ansvarsområde tas inte alltid denna hänsyn, särskilt när det gäller barn och ungas rätt att behålla och utveckla sin kultur. Det här kan få oerhört negativa konsekvenser.

Min Geaidnu yrkar därför på

Att Sametinget arbetar för att urfolket samerna ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Christina Åhrén".

Christina Åhrén

Ledamot, Min Geaidnu

§ 35 Mošuvnnat - joatkka

Paulus Kuoljok ávteške

§ 35.5 M 545 – Sámi giellabeasit

Áššegirjijt

- Mošuvdna nr 545 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1540
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16–17, § 182.5
- Giellalávdegotti beavdegirji 2020-06-04, § 51
- Stivrabeavdegirji 2020-06-09–10, § 97.3

Christina Åhrén lea skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son evttoha

ahte Sámediggi galgá bargat dan badjelii ahte visot sámi mánát Ruotas galget beassat oassálastit sámi giellaláviumiin.

Stivra mearridii juovlamánu 16-17 b 2020, § 182.5

ahte gohččut hálddahusa gieđahallat ášši ja dasto,

ahte gohčču giellalávdegotti buktit cealkámuša mošuvdnii.

Sámedikki giellapolitihkalaš doaibmaprográmmas deattuhuvvo ahte dutkan duodašta giellaláviumiid leat nana oahpahusmodeallan. Giellaláviumat leat mielde ollašuttime Sámedikki mihttomeari ahte visot sámiin lea riekti oazžut oahpahusa, ja ahte mánát ja nuorat geain lea sámegiella vuosttašgiellan galget lassánit.

Sámi giellaláviumat main Sámediggi lea leamaš oasálažžan, leat giellabeasit maid sámeskuvllat ja Likssjuo gielda leat ordnen oassin oahpahasas. Giellabeasit čađahuvvojit skuvlla stivrendokumeanttaid bokte. Dat čađahuvvojit skuvlaáiggis, danin lohkkojit pedagogalaš doaibman maid skuvla pláne, čađaha, čuovvula ja ovddasvástida.

Sámedikki giellaguovddáš lea ovttas Sámeskuvlastivrrain čađahan vihtta giellabeasi 2019:s, ja daidda lea Sámediggi juolludan ekonomalaš doarjaga ja gealbodoarjaga, muhto ii pedagogaid. Ubmisámegiel giellabeasis lea maiddá Likssjuo gielda leamaš mielde. Giellabeasit leat čađahuvvon njealji sámegillii ja ulbmiljoavkkut leat sámeskuvllaid ja sámi integrerenohpahusa oahppit Sámeskuvlastivrra doaimma siskkobealde. Oktiibuot leat 102 oahppi oassálastán.

Giellabesiid ulbmil lea ovddidit ohppiid gulahallangálgga, lasihit sátneráju, ja nannet sámi identitehta fáttáid ja aktivitehtaid bokte mat čatnasit árbevirolaš máhttui ja kultuvrii.

§ 35 Motioner - *forts.*

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.5 M 545 – Samiska språkbad

Dokument

- Motion nr 545 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1540
- Styrelseprotokoll 2019-12-16–17, § 182.5
- Språknämndens protokoll 2020-06-04, § 51
- Styrelseprotokoll 2020-06-09–10, § 97.3

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget ska verka för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbad.

Styrelsen beslutade den 16-17 december 2020, § 182.5

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till språknämnden lämna yttrande.

Sametinget lyfter i Sametingets språkpolitiska handlingsprogram språkbad som enligt forskning är en stark utbildningsmodell. Språkbad bidrar till Sametingets mål om alla samers rätt till utbildning och på längre sikt målet att antalet barn och unga med samiska som förstaspråk ska öka.

De samiska språkbadsläger som Sametinget engagerats i är språkbadslägerskolor som anordnas av Sameskolor och Lycksele kommun som en del av undervisningen. Genomförande av lägerskolorna sker utifrån skolans styrdokument. De sker på skoltid vilket innebär att det är en pedagogisk verksamhet som skolan planerar, genomför, följer upp och ansvarar för.

Sametingets språkcentrum har tillsammans med Sameskolstyrelsen under 2019 genomfört fem språkbadsläger där Sametinget medverkat med ekonomiskt bidrag och kompetens, dock inte med pedagoger. När det gäller det umesamiska lägret har även Lycksele kommun deltagit. Språkbaden har omfattat fyra samiska språk och målgruppen har varit elever från sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen inom Sameskolstyrelsen verksamhet. Totalt deltog 102 elever.

Språkbadslägens syfte är att utveckla elevernas kommunikativa förmåga, öka ordförrådet och stärka den samiska identiteten genom teman och aktiviteter som är knutna till traditionell kunskap och kultur.

§ 35 Mošuvnnat - joatkka

§ 35.5 M 545 – Sámi giellabeasit – joatkka

Sámeskuvlastivrra ja giellaguovddáža ovttasbargu lea doaibman 2014 rájes. Sámediggi atná ahte giellabeasit leat deaivvadanbáikin oasseváldiide main sámejiella lea norbman.

Giellalávdegoddi deattuha ahte giellapolitihkalaš doaibmaprogramma bokte fuolaha Sámediggi visot sámi mánáide Ruotas vejolašvuoda oassálastit sámi giellabesiin, eareliiggánit čuovvovačča jalgii:

- giellamihttu 4: visot sámiin lea vejolašvuolta váldit ruovttoluotta ja/dahje ovddidit iežas sámejiella individuála dárbbuid mielde
“ Dát mihttomearri guoská visot oahpahasaid; ovdaskuvlii, vuodđoskuvlii, sierraskuvlii, joatkkaskuvlii, sierrajoatkkaskuvlii, universitehtii ja iežá gurssiide ja lassioahpuiide.” (s. 14, Giellapolitihkalaš doaibmaprogramma); ja maiddá
- ángiruššan 3: Sámejiel oahpahas giellalávgunmodeallain Sámeskuvllas ja Sámi integreremis
“ Sámediggi atná ahte mis lea dál doarvái dutkanmáhttu mii duođašta nana oahpahasmodeallaid. Boahhte lávki lea bargagoahhtit dan dutkama mielde, Vuosttažettiin lea ahte oahpahišgoahhtit giellalávgun- ja giellaseailluhanmodeallaid vuodul sámi ovdaskuvllain, sámeskuvllain ja sámi integreremis. Sámedikki rahčamuš lea ahte visot sámeskuvllat ja sámi ovdaskuvllat galget oahpahit dáid modeallaid mielde.” (s. 22, Giellapolitihkalaš doaibmaprogramma);
- ángiruššan 4: Kvalitatiiva sámejieloahpahas gáiddusoahpahussan
“ Go gáiddusoahpahusa lassin lágida dilálašvuodaid ohppiide deaivvadit iežá sámi ohppiiguin ja oahpaheddjiiguin, ee. giellabesiin/gielladeaivvademiin, de sáhtta ain eanet loktet ohppiid movtta ja oktavuoda oahppat sámejiella. Lea dehálaš ahte oahppit čatnet ávkki sámejiella oahppamii, ja danin berrejit giellabeasit/gielladeaivvadeamit lágiduuvot unnimusat guovtte gearde juohke lohkanbájis.” (s. 23, Giellapolitihkalaš doaibmaprogramma).
Sámediggi doaimmaha dan ee. daid aktivitehtaid bokte maid Sámedikki hálddahus ja Sámi giellaguovddáš lágidit, daid kulturoarjagiid bokte maid Kulturlávdegoddi juolluda sierra giellaángiruššamiidda, ja dan politihkalaš barggu bokte mii dahkko ráđđehusa ja iežá oassebeliid ektui, ee sámi giellaid seailluheami doaibmaprogrammaevttohusas, sámi giellajuolludusa bargguin ja sámi giellalága barggus.

§ 35 Motioner - forts.

§ 35.5 M 545 – Samiska språkbad – forts.

Samarbetet mellan Sameskolstyrelsen och språkcentrum har pågått sedan 2014. Sametinget bedömer att språkbadsläger skapar för deltagarna en mötesplats där samiska språken är normen.

Språknämnden understryker att Sametinget genom det språkpolitiska handlingsprogrammet verkar för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbad, särskilt utifrån

- språkmål 4: alla samer har möjlighet att återta och/eller utveckla sitt samiska språk utifrån individuella behov
"Detta mål handlar om alla typer av utbildning; förskola, grundskola, särskolan, gymnasium, gymnasiesärskolan, universitet och andra typer av kurser och fortbildning." (s. 14, Språkpolitiskt handlingsprogram); dels utifrån
- insats 3: Samisk undervisning i språkbadsmodeller på Sameskolan och Samisk integrering
"Sametinget anser att vi i dagsläget har nog med forskningsbaserad kunskap om fungerande starka undervisningsmodeller. Nu är nästa steg att börja arbeta utifrån den forskning som finns. Ett första steg på vägen är att införa undervisning med utgångspunkt i språkbad- och språkbevarandemodeller på samiska förskolor, sameskolor och samiska integreringar. Sametingets strävan är att alla sameskolor och samiska förskolor ska undervisa i enlighet med dessa modeller." (s. 22, Språkpolitiska handlingsprogrammet);
- insats 4: Kvalitativ samiskundervisning via fjärrundervisning
"Genom att kombinera fjärrundervisning med situationer där eleverna får träffa andra samiska elever och lärare, genom bland annat språkbad/språkträffar kan man skapa ytterligare motivation och sammanhang för elever att läsa samiska. Sammanhanget är viktigt för att eleverna ska se en mening med att läsa samiska och därför bör språkbad/språkträffarna arrangeras minst två gånger per termin." (s. 23, Språkpolitiska handlingsprogrammet).
Sametinget agerar för detta dels genom de aktiviteter som genomförs av Sametingets kansli och Samiskt språkcentrum, dels genom kulturbidrag till olika språkinsatser som fördelas av Kulturnämnden, dels genom politiskt arbete gentemot regeringen och andra aktörer, bl.a. i förslag till handlingsprogram för bevarandet av samiska språk, arbetet för ett samiskt språkanslag och arbetet för en samisk språklag.

§ 35 **Mošuvnnat - joatkka**

§ 35.5 **M 545 – Sámi giellabeasit – joatkka**

Lávdegoddi mearridii geassemánu 4 b 2020, § 51

ahte evttohit stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragrafa dárkkistuvvo dakkaviđe

Stivra deattuha ahte Sámediggi maiddái oahpahuspolitihka bokte bargá dan badjelii ahte visot sámi mánáin ja nuorain galgá leat vejolašvuohta oažžut sámegiel oahpahusa mas lea alla kvalitehta, omd. Sámegiel eatnigieloahpahusa ektui: “Mihttomearri: “visot sámi oahppit galget oažžut sámegiela eatnigieloahpahusa mii doallá alla kvalitehta”, (s.7, Oahpahuspolitihkalaš doaibmaprogramma); Álbmotoahppan “Sámediggi galgá leat resursan oahppolihtuide, álbmotallaskuvllaide ja iežáide geat lágidit sámegielgurssiid, maiddái giellalávvgumiid dáfus ja fáttáin main lea sámi sisdoallu. Ođđa ja dálá doaimmat álbmotoahppansuorggis galget ovdánahttot ja nannejuvvot.” (Oahpahuspolitihkalaš doaibmaprogramma) Stivra atná ahte Sámediggi ollislaččat doaibmá mošuvdnaovddideaddji evttohusa mielde.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna lea vástiduvvon.

Mona Persson evttoha beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547 daningo mošuvnnaid evttoheaddjit eai leat sajis.

Ávtehe loahpaha digaštallama.

Ávtehe bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehit dahje hilgut Mona Persson evttohusa ja gávnaha ahte Sámediggi dohkkeha su evttohusa beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjá ášši.

§ 35 Motioner - *forts.*

§ 35.5 M 545 – Samiska språkbud – *forts.*

Nämnden beslutade den 4 juni 2020, § 51

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Styrelsen understryker att Sametinget även genom sin utbildningspolitik arbetar bl.a. för att alla samiska barn och ungdomar ska ha tillgång till samisk utbildning av hög kvalitet, dels utifrån Modersmålsundervisning i samiska "Mål: alla samiska elever har tillgång till modersmålsundervisning i samiska av hög kvalitet", (s. 7, Utbildningspolitiska handlingsprogramet) Folkbildning "Sametinget ska vara en resurs för studieförbund, folkhögskolor och övriga som anordnar kurser i samiska, inklusive språkbud och i ämnen med samisk anknytning. Nya och befintliga verksamheter inom folkbildning ska utvecklas och stärkas." (s. 9, Utbildningspolitiskt handlingsprogram). Styrelsen bedömer att Sametinget i en bredd av verksamheten verkar i enlighet med motionens yrkande.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Mona Persson yrkar att motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547 bordläggs på grund av att motionären/erna inte är närvarande

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Perssons förslag och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons förslag att bordlägga motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

M545

Motion

Samiska språkbud

Samiska förvaltningskommuner anordnar återkommande gemensamma samiska språkbud. Det är en uppskattad aktivitet som samer i förvaltningskommunerna efterfrågar. Det är viktigt för samiska barn i Sverige att ha möjlighet att delta vid samiska språkbud. Trots att dessa visat sig vara en effektiv metod för kultur och språkinlärning har inte alla samiska elever denna möjlighet att delta.

Därför yrkar Min Gealdnu

Att Sametinget ska verka för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbud.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Christina Åhrén".

Christina Åhrén

Ledamot, Min Gealdnu

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.6 M 546– Sámi dearvvašvuotta

Áššegirjijt

- Mošuvdna nr 546 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1541
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16 – 17, § 182.6
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25 – 26
- Stivrabeavdegirji 2020-04-21 – 22, 71.3

Christina Åhrén skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi ásaha sámi dearvvašvuoda sierra politihkkasuorgin, seammaládje go boazodoalu, ealáhusa, kultuvrra, birra ja servodaga.

Stivra mearridii juovlamánu 16-17 b 2019, § 182.6

ahte gohčču hálddahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohčču dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Sámedikkis lea 6 lávdegotti:

- Kulturlávdegoddi
- Boazodoallolávdegoddi
- Ealáhuslávdegoddi
- Giellalávdegoddi
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi
- Válgalávdegoddi

Sámedikki doaibma reglerejuvvo Sámediggelágas ja Sámediggemearrádusas. Sámediggelága jelgii lea stivrras ovddasvástádus Sámedikki doaimmas. Lávdegottiid doaibma mearriduvvo dan fápmudusortnegis maid stivra lea dohkkehan. Sámedikkis galgá leat hálddahus man hálddahushoavda jođiha, ja son jođiha beaivválaš bargguid daid direktiivvaid ja njuolggadusaid mielde maid stivra mearrida. Sámedikkis leat earet hálddahushoavdda stába dát ossodagat; hálddahus-, giella- ja oahpahus-, kultur-, ealáhus- ja ja boazodoalloossodat.

Sámediggi lea 2018-05-23--25 ásahan dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti mii doaibmagodii seamma jagi. Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea doallan čeahkkimiid 2018:s ja 2019:s. Jagi 2020:s lea dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti čeahkkibušeahtta seamma mađe go giellalávdegottis ja ealáhuslávdegottis. Lávdegoddi lea stivrii bidjan gáibádusa ahte 2020:s oažžut juolluduvvot 1 000 000 kr áššegiedahalli virgádeapmái lávdegotti doibmii, ja 400 000 kr dearvvašvuodakonferánsa lágideapmái.

§ 35 Motioner – forts.

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.6 M 546– Samisk hälsa

Dokument

- Motion nr 546 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1541
- Styrelseprotokoll 2019-12-16–17, § 182.6
- Hälsa-, äldre- och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25–26
- Styrelseprotokoll 2020-04-21–22, § 71.3

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget inför samisk hälsa som ett särskilt politikområde, likställt med rennäring, näring, kultur, miljö och samhälle.

Styrelsen beslutade den 16-17 december 2019, § 182.6

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till hälso-, äldre och idrottsnämnden lämna yttrande.

Sametinget har 6 nämnder:

- Kulturnämnd
- Rennäringsnämnd
- Näringsnämnd
- Språknämnd
- Hälsa-, äldre- och idrottsnämnd
- Valnämnd

Sametingets verksamhet regleras i Sametingslagen och Förordning med instruktion för Sametinget. Enligt Sametingslagen ansvarar styrelsen för Sametingets verksamhet. Nämndernas verksamhet regleras enligt delegationsordning som beslutas av styrelse. Vid Sametinget ska det finnas ett kansli som leds av en kanslichef som sköter den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen beslutar. På Sametinget finns följande avdelningar förutom kanslichefens stab: administrations-, språk och utbildnings-, kultur-, närings- samt rennäringsavdelning.

Sametinget har 2018-05-23--25 inrättat en hälso-, äldre- och idrottsnämnd som påbörjade sitt arbete samma år. Hälsa-, äldre- och idrottsnämnden har hållit möten under 2018 och 2019. För 2020 har hälso-, äldre- och idrottsnämnden en mötesbudget som motsvarar det som språk- och näringsnämnd har. Nämnden har i sitt äskande till styrelsen för 2020 begärt 1 000 000 kr ytterligare för en handläggare inom nämndens område samt 400 000 kr till en hälsokonferens.

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.6 M 546– Sámi dearvvašvuohhta – joatkka

Sámediggi galgá Sámediggelága jalgii vuosttažettiin gozihit sámi kultuvrii guoskevaš áššiid Ruotas. Dearvvašvuodálávdegoddi atná ahte go lávdegoddi dál lea ásahuvvon, de lea dan doaibmasuorgi vuoruhuvvon politihkalaččat, ja lávdegoddi goziha dearvvašvuodaáššiid sámi kultuvrra siskkobealde. Juste dál eai gávdno bistevas bargogohččosat sámi dearvvašvuoda ektui.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valástallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25-26 b 2020, § 6.3

ahte evttohit stivrii doarjut mošuvnna.

Stivra mearridii njukčamánu 23-24 b 2020, § 43.3

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši viidáseappot.

Sámediggi galgá Sámediggelága jalgii vuosttažettiin gozihit sámi kultuvrii guoskevaš áššiid Ruotas. Ráđđehus ii leat formálalaččat gohččon Sámedikki dearvvašvuoda suorggi gozihit, iige leat juolludan dasa sierra ruđaid, muhto duollet dálle oazžu eiseváldi oanehet ráđđehusgohččosiid sierra ruđaiguin sámi álbmotdearvvašvuodasuorggis.

Sámediggi lea ásahan dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valástallanlávdegoddi bargat dán suorggi áššiiguin. Lávdegoddi lea 2019:s ráhkadan Sámedikki dearvvašvuodapolitihkalaš doaibmaprogramma ovtta Sámi dearvvašvuoda máhttofierpmádagain mas Sámediggi ja Norrbotten, Västerbotten, Jämtlándda, Härjedalen ja Dalarna regiuvnnat leat mielde. Dievasčoahkkin dohkkehii dearvvašvuodapolitihkalaš doaibmaprogramma skábmamánu 2019. Jus galgat ollašuhhtit dearvvašvuodapolitihkalaš programma áigumušaid, de lea áibbas dárbbaslaš ovtta doaimmat servodagain muđui sihke báikkálaš, guovllu ja našunála dásis, ja ahte bušeahhtaramma resurssat lassánit.

Maŋemus jagiid lea Sámediggi dáikko bokte lokten sámi álbmotdearvvašvuoda vuoruhuvvon politihkkasuorgin Sámedikki dievasčoahkkimis ja visot lávdegottiin.

Dan leat maiddá gaskkustan Sámedikki gulahallankanálaid bokte ja media bokte. Danin evttohit ahte Sámediggi mearrida ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

§ 35 **Motioner – forts.**

§ 35.6 **M 546– Samisk hälsa – forts.**

Sametinget har enligt Sametingslagen uppgift att främst bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige. Hälsonämnden anser att i och med nämndens inrättande så är nämndens verksamhetsområde prioriterat politiskt och nämnden bevakar frågor som rör hälsa inom samisk kultur. I dagsläget finns inga varaktiga uppdrag inom samisk hälsa.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade 25–26 februari 2020, § 6.3
att föreslå styrelsen att tillstyrka motionen.

Styrelsen beslutade den 23-24 mars 2020, § 43.3

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Sametingets uppgift enligt Sametingslagen är främst att bevaka frågor som rör samisk kultur. Sametinget har idag inget formellt uppdrag från regeringen eller separata medel inom området hälsa, däremot får myndigheten emellanåt kortare regeringsuppdrag med separata medel inom området samisk folkhälsa.

Sametinget har inrättat hälso-, äldre- och idrottsnämnden för hantering av aktuella frågor inom området. Nämnden har under 2019 tagit fram Sametingets hälsopolitiska handlingsprogram i samarbete med *Kunskapsnätverket för samisk hälsa* där Sametinget och regionerna Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Härjedalen samt Dalarna ingår. Det hälsopolitiska handlingsprogrammet antogs av plenum i november 2019. För att uppnå det hälsopolitiska programmets intentioner är samverkan med övriga samhället på lokal, regional och nationell nivå avgörande, samt därtill utökade resurser inom budgetram.

Sametinget har med detta lyft samisk folkhälsa de senaste åren som ett prioriterat politikområde för Sametingets plenum och samtliga nämnder. Detta har också kommunicerats via Sametingets kommunikationskanaler samt övrig media. I enlighet med detta föreslås därmed Sametinget besluta att motionen därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.6 M 546– Sámi dearvvašvuohta – *joatkka*

Mona Persson evttoha beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547 daningo mošuvnnaid evttoheaddjit eai leat sajis.

Ávteške loahpaha digaštallama.

Ávteške bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehit dahje hilgut Mona Persson evttohusa ja gávnnaha ahte Sámediggi dohkkeha su evttohusa beavdáibidjat mošuvnnaid 536, 544, 545, 546 ja 547.

Sámediggi mearrida

ahte beavdáibidjá ášši.

§ 35 **Motioner – forts.**

§ 35.6 **M 546– Samisk hälsa – forts.**

Mona Persson yrkar att motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547 bordläggs på grund av att motionären/erna inte är närvarande

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Perssons förslag och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons förslag att bordlägga motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

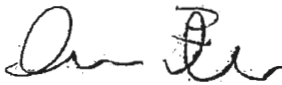
Motion

Samisk hälsa

De senaste åren har samiska hälsofrågor uppmärksamrats. Konferenser har hållits, forskningsrapporter har skrivits. På sametingets hemsida når man dock samiska hälsofrågor främst via sökfunktionen vilket visar vilken låg prioritet frågan har trots dess dagliga påverkan på vår befolkning. Samisk hälsa måste lyftas fram som ett prioriterat politikområde och sametinget måste ta krafttag mot samisk ohälsa.

Därför yrkar Min Geaidnu

Att sametinget inför samisk hälsa som ett särskilt politikområde, likställt med rennäring, näring, kultur, miljö och samhälle.

Christina Åhrén

Ledamot, Min Geaidnu

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.7 M 547– Duodjestrategiija

Áššegirjjit

- Mošuvdna nr 547 Lars Jonas Johansson ja Hanna Sofie Utsi ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1542
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16–17, § 182.7
- Kulturlávdegotti beavdegirji 2020-09-30, § 8.1
- Ealáhuslávdegotti beavdegirji 2020-08-28, § 46
- Kulturpolitihkalaš doaibmaprogramma 2018-202, dohkkehuvvon 2018-05-23–25, § 28
- Ealáhuspolitihkalaš strategiija, dohkkehuvvon
- Stivrabeavdegirji 2020-10-20-22, § 149.2

Lars Jonas Johansson ja Hanna Sofie Utsi leaba skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba

ahte Sámediggi ráhkada ja mearrida duodjestrategiija.

Stivra mearridii juovlamánu 16 – 17 b 2019, § 182.7

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohččut kultur- ja ealáhuslávdegottiid buktit cealkámuša ášši.

Kulturlávdegoddi dáhttu stivrra evttohit dievasčoahkkima hilgut mošuvnna čuovvovaš ákkain: Sámediggi lea sámi kultuvrra hálddašaneiseváldi. Sámedikki kulturpolitihkalaš doaibmaprogrammas 2018-2021 mearkkaša kultuvra-doaba ee. duoji mii lea dehálaš sámi kulturovdanbuktin ja nana sámi identitehtamearka. Doaibmaprogrammas ovdanbukto Sámedikki bajemus áigumuš das ahte maid Sámediggi áigu loktet duoji dáfus. Go lea jearaldat got duodji galgá ovddiduvvot, de atná kulturlávdegoddi ahte dat leat Sámi Duodji mii lea fidnoorganisašuvdna mii guoddá dan ovddasvástádusa. Dat galget doarjut ovttaskas duojáriid ja dáiddaduojáriid, ja aktiivvalaččat bargat sámi duoji ovddidemiin. Sámediggi juolluda jahkásaččat doaibmadoarjaga Sámi Duodjái. 2019:s almmuhii kulturlávdegoddi maiddá sierra gealbolokten prošeaktadoarjagiid duodjái. Sámediggi bargá maiddá SPR siskkobealde sámi kulturárbbi, maiddá duoji suddjemiin.

Ealáhuslávdegoddi dáhttu stivrra evttohit dievasčoahkkimii ahte mošuvdna lea vástiduvvon dáinna ákkain: Sámedikki ealáhuspolitihkalaš strategiijas daddjo:

§ 35 Motioner – *forts.*

Paulus Kuoljok ordförande

§ 35.7 M 547– Duodjistrategi

Dokument

- Motion nr 547 av Lars Jonas Johansson och Hanna Sofie Utsi 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1542
- Styrelseprotokoll 2019-12-16–17, § 182.7
- Kulturnämndens protokoll 2020-09-30, § 8.1
- Näringsnämndens protokoll 2020-08-28, § 46
- Kulturpolitiskt handlingsprogram 2018-202, antagen 2018-05-23–25, § 28
- Näringspolitiska strategi, antagen
- Styrelseprotokoll 2020-10-20-22, § 149.2

Föredragande: Susanne Idivuoma

Lars Jonas Johansson och Hanna Sofie Utsi har den 28 november 2019, inlämnat en motion där de yrkar

att Sametinget arbetar fram och sedan fastställer en duodjistrategi.

Styrelsen beslutade den 16 – 17 december 2019, § 182.7

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till kultur- och näringsnämnden lämna yttrande.

Kulturnämnden föreslår styrelsen att föreslå plenum att motionen avslås med hänvisning till följande yttrande: Sametinget är förvaltningsmyndighet för samisk kultur. Enligt *Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram för 2018-2021* innefattar begreppet kultur bland annat duodji, som är ett viktigt samiskt kulturuttryck och en stark samisk identitetsmarkör. I handlingsprogrammet uttrycks Sametingets övergripande ambition om *vad* Sametinget vill arbeta med när det gäller duodji. När det gäller frågan om *hur* duodji ska utvecklas anser kulturnämnden att det bland annat är Sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji som branschorganisation som har det ansvaret. De ska stödja enskilda slöjdare och konsthantverkare och arbeta aktivt med frågor som rör utveckling av den samiska slöjden. Sametinget fördelar också årligen verksamhetsbidrag till stiftelsen. 2019 utlyste kulturnämnden även särskilda projektmedel för kompetenshöjning inom duodji. Sametinget arbetar också gemensamt inom SPR för skydd av samiska kulturarv, däribland duodji.

Näringsnämnden föreslår styrelsen att föreslå plenum att anse motionen besvarad med hänvisning till följande yttrande: I *Sametingets näringspolitiska strategi* står följande:

§ 35 Mošuvnnat – joatkka

§ 35.7 M 547– Duodjestrategiija – joatkka

“Olu sámiin lea juogaládje čanastupmi duodjái. Duojs lea nana symbolaárvu sámi identitehtii, ja dat leat nannosit čadnon lundui, eallindábiide ja eallinláhkáii. Lea buorit eavttut oažžut duodjeealáhusa ovdánit, ja duodji lea lunddolaš oassin sámi ealáhuseallimis. Duodji ja odđaaiggi sámi dáiddaduodji navdojit hárvve ovdáneaddji ealáhussuorgin, dan lávejit baicca gohčodit kulturovdanbuktimin. Dat dagaha váttsvuodaid dáiddaduodjái beassat ovdánit ceavzilis ealáhussan. Duodjeealáhus lea eareliiggán, muhto dat lea maiddáii lunddolaš beallin dan ollisvuodas mii sámi kultuvra ja servodateallin lea. Ovdánavvejolašvuodát gávdnojit maiddáii viidát ovttasbarggus ja ovttasdoaimmamis iežá sámi ealáhusaiguin, omd. vásáhusturismmain. Dasto dárbbášuvvo oktiordnen sámi ealáhusaidd gaskka vai olahit nuppástuhttima. Okta ovdamearka dasa leat dat njuolggadusat mat gusket biergobuvtadeapmái ja njuovahagaide mat indirekte váikkuhit duodjeávnasháhkamii. Duodjepolitihkka ferte duostat leat innovatiiva ja geahččaladdat odđa vugiiguin ovdánahttit surggiid. Dat eareliiggánis bargodilli mii olu duojárui lea gáibida sierra vuoruhemiid. Duojarat leat ja leat álo leamaš ovttaolbmo-ealáhusdoaimmit geain leat individuála iešvuodát iežaset doaimmain. Doarjagat fertejit danin huksejuvvot ovttaskas duojárui ja su eavttuide.”

Ealáhuslávdegoddi leat hábmegoahtán operatiiva doaimmaplána daid čujuhusaidd jelgii mat leat Ealáhuspolitihkalaš strategiijas.

Stivrra cealkámuš:

Stivra atná ahte Sámediggi bargá juo duodjeáššiiguin sihke dohkkehuvvon kulturpolitihkalaš doaimmaprogramma bokte, ja ealáhuspolitihkalaš strategiija bokte, ja danin ii ane Sámediggi ahte galgá ráhkaduvvot sierra duodjestrategiija.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

Paragráfa dárkkistuvvo dakkaviđe

Mona Persson evttoha beavdábidjat mošuvnnaidd 536, 544, 545, 546 ja 547 daningo mošuvnnaidd evttoheaddjit eai leat sajis.

Ávtehe loahpaha digaštallama.

Ávtehe bidjá ovdan proposišuvnna dohkkehit dahje hilgut Mona Persson evttohusa ja gávnnahe ahte Sámediggi dohkkeha su evttohusa beavdábidjat mošuvnnaidd 536, 544, 545, 546 ja 547.

Sámediggi mearrida

ahte beavdábidjá ášši.

§ 35 **Motioner – forts.**

§ 35.7 **M 547– Duodjistrategi – forts.**

“Många samer har någon form av anknytning till duodji. Duodji har även ett starkt symbolvärde för den samiska identiteten och ett starkt samband med naturen, livsstilen och levnadssättet. Förutsättningarna för en växande duodjinäring är goda och hantverket är en naturlig del av det samiska näringslivet. Duodji och det moderna samiska konsthantverket (dáiddadoudji) ses sällan som en utvecklingsbar egen näringsgren, utan snarare som en kulturyttring. Det försövarar dess möjlighet att utvecklas till en bärkraftig näring. Duodjinäringen är en unik men också en naturlig del av den helhet som bildar samisk kultur och samhällsliv. Utvecklingsmöjligheter ligger också i ett ökat samarbete och samverkan med andra samiska näringar, som exempelvis upplevelseturismen. Likaså behövs samordning mellan de samiska näringarna för att kunna skapa förändring. Ett exempel på detta är de regelverk som omger köttproduktionen och slakteriverksamheten som indirekt påverkar tillgången till slöjdråvara. Duodjipolitiken måste våga vara innovativ och utforska nya möjligheter till utvecklingsområden. Den speciella arbetssituation många duodjiutövande befinner sig i kräver särskilda prioriteringar. Utövarna är, och har alltid varit, enmansföretagare med individuell inriktning i verksamheten. Stödformerna måste därför byggas upp med den enskilda slöjdaren och dennes förutsättningar i centrum.”

Näringsnämnden har påbörjat beredandet av en operativ handlingsplan i enlighet med riktlinjerna i Näringspolitisk strategi.

Styrelsens yttrande:

Styrelsen anser att Sametinget redan arbetar med frågor om duodji både genom antaget kulturpolitiskt handlingsprogram och näringspolitisk strategi och anser därför inte att Sametinget ska utarbeta en särskild duodjistrategi.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen

Paragrafen justeras omedelbart

Mona Persson yrkar att motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547 bordläggs på grund av att motionären/erna inte är närvarande.

Ordföranden förklarar debatten avslutad.

Ordföranden ställer proposition för bifall till eller avslag för Mona Perssons förslag och finner att Sametinget godtagit Mona Perssons förslag att bordlägga motionerna 536, 544, 545, 546 samt 547.

Sametinget beslutar

att bordlägga ärendet.

M547

MOTION TILL SAMETINGET

Datum: 28/11 -19

Namn: Hanna Sofie Utsi
Lars Jonas Johansson

Parti:

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Motionen gäller (RUBRIK): Duodji strategi

Text:

Sametinget bör ta mer ansvar över
utveckling, bevarande och strategiska
~~strategiska~~ riktlinjer från & ett samiskt
perspektiv över Duodji.

Vi yrkar på

att sametinget arbetar fram och sedan
fastställer en duodji strategi

Hanna Sofie Utsi